

NOTISER

Jochum Stattin: *Hobbyentusiaster och folkhemsbyggare*. Carlsson Bokförlag, Stockholm 2007. 154 s., ill. ISBN 978-91-7331-060-4.

Det kan inte hjälpas! En bok som handlar om hobby väcker starka känslor och en stor förväntan på innehållet. Desto roligare att någon timme senare kunna lägga den åt sidan och konstatera att denna förväntan till stora delar uppfylls. Det beror inte minst på välvalda illustrationer som fördjupar texten, ibland väcker förundran och alltid ger nostalgin näring. Att Stattin är medveten om retrospektivets aktualitet visar bokomslaget illustration som är det numera börsnoterade Insjöföretagets egna nytryck av kataloger från mitten av förra århundradet.

Hobbyentusiaster och folkhemsbyggare tecknar en bild av den tid under 1900-talet när arbetstiden kortas, semesterlagstiftning införs och ekonomiska resurserna ökas och därigenom möjligheter för olika fritidssysselsättningar växer. Att människors olika privata projekt i form av någon hobby inte kan ses fristående från tidens stora allmänna projekt, folkhemmets utformning, klargörs på ett spännande och tankeväckande sätt. Hobbyverksamheter blir mer än bara en passiv effekt av ökad fritid och välbefinnande. Istället inordnas den lediga tiden i samhällslivet både byråkratiskt, fritidsförvaltningar, och som en underförstådd skyldighet att använda den ökade fritiden på ett ”riktigt” sätt. Det sker en ideologisk mobilisering och det var inte bara arbetsmänniskan utan även ”den nya fritidsmänniskan som nu började avkrävas disciplin”. Dessa resonemang ur ett övergripande samhällsperspektiv, i denna del en svensk motsvarighet till Putnams italienska undersökning, får också möta aktiva hobbyisters berättelser om personlig upplevelse av den egna verksamheten. Även om läsaren själv kan uppfatta växelspelet mellan den övergripande samhällsramen och det personligt intima i dessa samtal kan författarens val att i långa stycken lämna fältet utan analys diskuteras. Själv skulle jag ha uppskattat inslag av löpande kommentarer och resonemang i de längre intervjuavsnitten.

Men vad är då en hobby? Här känns det skönt att kunna konstatera att författaren har ett avslappnat förhållningssätt till begreppet och inte lägger ner tid på egna försök att dra klara demarkationslinjer mellan vad som ska räknas in och vad som faller utanför. I stället öppnas för en diskussion om vad som avgör om en sysselsättning får beteckningen hobby. Skillnaden mellan fritidsaktiviteter som är en hobby eller inte dras här i någon mening parallellt med skillnader mellan vanor och ovanor. Förströelse och vila för stunden räcker inte för godkännande utan en sysselsättning bör också bidra till ökad kompetens och sociala vinster. Det tolkas som att synen på hur fritiden skulle användas i stora stycken kom att befästa ”den växande medelklassens livsformer och värderingar”. Att på det här sättet befinna sig i den etnologiska huvudfaran är inte fel, men Stattin kan också konstatera att överraska. Inte minst när han resonerar kring frågan om det är lättare att tänka sig att en man har matlagning som hobby men inte en kvinna? I diskussionen av detta kan nog det närmast Hägerstrandska rum, som Stattin låter skymta fram, tänkas bli ett stort nummer i framtida etnologi.

Clas Bergvall, Skövde

Gudrun F. Brännberg: *Målare i Medelpad 1700–1890*. Atremi förlag, Kristianstad 2007. 444 s., ill. ISBN 13 978-91-85487-36-3.

Gudrun F. Brännberg ger i boken *Målare i Medelpad 1700–1890* en stor mängd målare sina levnadshistorier med arbetsvandringar, utbildning, sociala kontakter och ekonomi, ställningsarbeten och bisysslor, framgångar och nederlag. En av bokens stora förtjänster är det digra konstnårsregistret på över 300 sidor som upptar ett varierande antal målare i alfabetisk ordning, inte mindre än 335 stycken. Det flödande personhistoriska materialet kunde dock med fördel ha minskats ned eftersom några notiser upprepas tre gånger, först i brödtextern under rubriken ”levnadsteckning”, sedan under ”familjen” och tredje gången i registret.